

Stap voor stap werkt familie Lammers aan opbouw nieuwe veestapel

Bouwstenen voor oude koeien

Minder fanatiek zijn ze er niet door geworden, eerder het tegenovergestelde. Familie Lammers uit Welsum verloor haar oude veestapel tijdens MKZ, maar bouwt nu verwoed aan een nieuwe.

'We willen weer oude koeien fokken.'

In de keuken hangt een oorkonde van het NAJK. Gekregen als dank voor het fungeren als gastbedrijf tijdens het nationaal veebeoordelen roodbont in 2003. 'Toen hebben we weer genoten', vertelt Herman Lammers (39). Samen met broer Han (36) en zijn ouders Johan (69) en Truus (63) runt hij een bedrijf met 50 hectare

grond en 705.000 kg quotum, en een paardenfokkerij in Welsum. Ruim twee jaar geleden moest de familie Lammers tijdens de MKZ-crisis afscheid nemen van de met zorg opgebouwde veestapel. De herinneringen aan die tijd liggen nog vers in het geheugen; de familie Lammers grijpt er in het gesprek regelmatig op terug.

Aan stoppen hebben ze niet gedacht. Ze wilden verder en, dat was snel duidelijk, liefst met goede koeien. 'We wilden betere koeien op stal dan we hadden. Uitval heb je snel genoeg', stelt Han en Lammers senior vult hem aan: 'Alleen door een mooie koe kun je die gebeurtenis vergeten.' In die opzet slaagden de broers; er staan nu weer fraaie koeien in Welsum. Vijftig stuks zwartbonten haalde familie Lammers uit de Hol-Stiensstal van de familie De Boer in Stiens. 'We reden met z'n vieren naar Friesland, samen met een handelaar. Hij had ons alleen verteld dat we naar een bedrijf gingen met 300 koeien, 10.000 kg gemiddeld en 85 punten. Wie het was wisten we niet. We zagen het bordje Stiens

Nederland met een gemiddelde score van 85,6 punten. In de jaarverslagen van CR Delta heeft Herman de eigen koeien met een gele markeerstift aangegeven. Vorig jaar stonden de eerste er al weer in; dit jaar verdiende opnieuw een aantal Lammerskoeien een plek in de erelijsten. Nog meer dan vroeger hechten de veehouders belang aan goede prestaties op papier, geeft Herman aan. 'We moeten goede lijsten bij de koeien hebben en ze moeten zo hoog mogelijk ingeschreven zijn. Bij de taxatie van onze oude veestapel kwamen we erachter hoe belangrijk het is dat je alles goed op papier hebt staan.'

Zelfrijder is summum

Minder fanatiek zijn de Gelderse veehouders met hun nieuwe koeien niet geworden, eerder het tegenovergestelde. 'We dulden geen uitval. Opruimen ligt nog te gevoelig', stelt Han. In vergelijking met andere veehouders worstelen Herman en Han langer door met probleemkoeien. Ook de dierenarts weet dat inmiddels precies; hij zal bij Lammers niet snel meer adviseren om een koe af te voeren. 'We besteden liever geld aan een operatie', zegt Herman. 'Van een goede fokkoe heeft een dierenarts bovendien geen notie. Voordat je zelfweer een koe van 88 punten hebt gefokt.' De dierenartskosten liggen daardoor wel hoger dan met de oude veestapel. Voor een deel heeft dat ook te maken met het gestegen productieniveau, denken de broers. Op basis van de afgesloten lijsten haalden de rood- en zwartbonten een gemiddelde van 11.516 kg melk met 4,08% vet en 3,53% eiwit in 381 dagen. Met het stijgen van de productie nam ook de tussenkalftijd toe. Erg vinden Herman en Han dat niet. 'Als je ze honderd dagen langer doormelkt zijn de gehalten hoger. Bovendien hoef je ze dan niet met dertig liter droog te zetten.'

Met de nieuwe veestapel stapten de broers over op het systeem van flatfeeding, waaraan de zwartbonten van de familie De Boer al gewend waren. 'We voerden zelf gemengd vanaf 1988. Het enige wat we moesten wijzigen was dat we geen krachtvoer meer in de melkstal voerden.' Met een zelfrijdende voermengwagen brengen de broers het mengsel van kuilgras, maïs, bierbostel, Amygold en meel op maat voor het voerhek. 'Een zelfrijder is het summum van voeren. Het kan eigenlijk niet uit, maar als je er eenmaal mee

Han, Herman en Johan Lammers: 'Uitval dulden we niet, dat ligt nog te gevoelig'

hebt gevoerd raak je er meteen verliefd op', vindt Herman. 'Bovendien kan er nu één iemand in een kwartier per dag de koeien voeren en weten we tot op de kilo nauwkeurig wat we van elke component geven.'

De zelfrijder is niet de enige machine die een plek heeft gekregen in de royale, eigenhandig gebouwde machineloods. Alle veldwerkzaamheden worden in eigen beheer uitgevoerd. Slechts het hakselen van maïs laat familie Lammers aan de loonwerker over. 'We houden het liefst alles zoveel mogelijk in eigen hand; we willen zo min mogelijk vreemde arbeid inschakelen.'

Iedere klap was raak

Het heeft even geduurd, maar de broers kennen intussen alle koeien weer bij naam. Ook de afstamming lepelen ze vlot op, als ze bij een ronde door de stal de koeien één voor één bespreken. Het beeld van hun ideale koe hebben ze helder voor ogen. 'Koeien met een best frame en een diepe ribbenkast hebben ons altijd aangesproken', zegt Herman. Ook het beenwerk krijgt veel aandacht. 'Per slot van rekening doen ze daar al twee jaar mee voor ze aan de melk komen', geeft Han aan. Maar frame en beenwerk vinden ze niet het allerbelangrijkst: 'We willen graag oude koeien fokken. Een koe moet bij elk kalf doorgroeien. We willen geen koeien die een gemiddelde levensproductie halen van 20.000 kg melk. Ze moeten meer geven.' Met hun oude veestapel haalden ze een gemiddelde leeftijd bij afkalven boven de vijf jaar. Daar willen ze ook nu weer naar toe, want oude koeien hebben nog een voordeel, vinden Han en Herman. 'Je kunt pas echt fokken met een koe als er een dochter van aan de melk is. Dan heb je enig idee hoe ze fokt.'

Met de nieuwe koeien is het fokken nog wat aftasten. Han: 'We hebben niet in ons hoofd hoe de moeders en hoe de oma's van onze koeien fokken. Bij onze oude koeien wisten we dat precies. Iedere klap was raak; we kenden onze stammen.' Regelmatig pakken Han en Herman daarom de papieren met de afstammingen er nog bij. Zowel de Duitse roodbonten als de Hol-Stienszwartbonten komen uit diepe koe-families. 'Er zitten in ieder geval goede bouwstenen in onze koeien', verzekert Herman.

De broers spelen met de stierkeus nu nog

op zeker. 'Uitgezonderd Cash gebruiken we alleen stieren die 110 of hoger voor exterieur scoren. Dat doen we om een beetje zekerheid erin te fokken. We kennen de koeien nu nog niet voldoende', geeft Han aan. Het inseminatievat bevat rietjes van de roodbontstieren Stadel, Faber, Cadon, Konvoy, Origin, Jerom en Beverlake Nick. Bij zwartbont gebruiken de Gelderse veehouders Addison, Esquiri, Sinatra, Jocko Besne, Cash en Marker. Als de combinatie past, gebruiken ze rustig een roodbontstier op zwarte koeien. 'We hebben al zwarte Fabers, Stadels en Tulips', vertelt Han.

Eigen combinaties

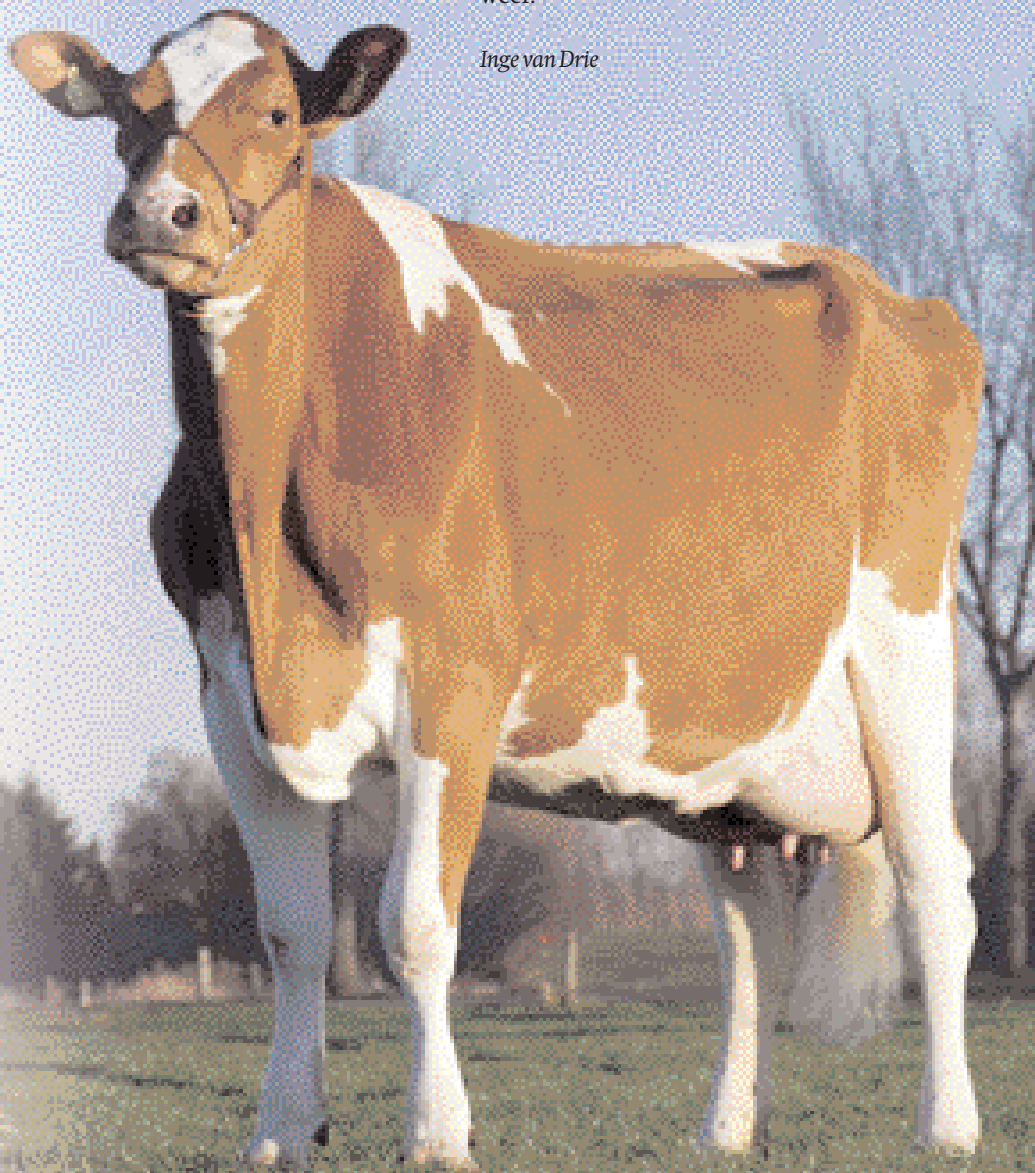
Jongvee is na de MKZ-crisis expres niet aangekocht. 'Eerst melken, dan pas jongvee. Na de MKZ hadden we werk genoeg om het quotum vol te krijgen', klinkt Herman stellig. 'Van de tien stuks jongvee die je koopt, is uiteindelijk maar een klein

aantal goed. Jongvee is veel moeilijker te bekijken', denkt Han.

Onlangs passeerde de familie Lammers een mijlpaal: er is een vaars aan de melk die na de MKZ-periode in Welsum is geboren. 'Die draait probleemloos dan de koeien tijdens het opstarten', constateert Herman met tevredenheid. Ook naar het jongvee kijken Han en Herman met plezier. Zeker de jongste generatie stellen ze trots voor. 'We hebben meer vertrouwen in de kalveren uit de combinaties die we zelf hebben gemaakt dan in het jongvee uit paringen die al gemaakt waren voor de koeien op ons bedrijf kwamen.'

Het zal een aantal jaren duren voor de dierenartskosten, omzet en aanwas en quotumgroei weer draaien op het niveau van voor de MKZ, denken Han en Herman, maar stilaan richten ze de blik weer op de toekomst. Het kampioenschap nationaal veebeoordelen op hun bedrijf was één stap, het deelnemen aan de CR Delta Oost Show in januari een volgende. Han en Herman beamen het voorzichtig: 'We durven weer.'

Inge van Drie

Tulipdochter Jenni, ingeschreven met 88 punten